

1936

STICHTING
MENNO VAN COEHOORN

=====

J A A R V E R S L A G

over

1936

STICHTING MEMNO VAN COEHOORN

Jaarverslag over 1936

.....

Inleiding.

Uit de hierna volgende mededelingen moge blijken dat de Stichting in het afgelopen jaar in bekendheid en bloei - zij het langzaam - is toegenomen. Enige nieuwe objecten vroegen de aandacht van het Dagelijks Bestuur, maar daarnaast bleven de, in de vorige Jaarverslagen besproken, historische vestingwerken onze belangstelling in hoge mate boeien en werden de tot het behoud daarvan aangeknoopte connecties verstevigd. Ook hieraan is het te danken dat de toekomst er voor de Stichting beter gaat uitzien; het volgende jaarverslag zal daarvan - naar wij verwachten - kunnen getuigen.

Het eigenlijke verslag over 1936 is in meer beknopte vorm gehouden dan zijn voorgangers en verschijnt - om de kosten wille - in eenvoudiger uitvoering. Echter vermeent het Dagelijks Bestuur dat de bijgevoegde ledenlijst en het overzicht van de nog bestaande historische vestingwerken in NEDERLAND 1), aan de leden niet onwelkom zullen zijn en dat het "overzicht" wellicht ook buiten de lezerskring belangstelling voor de Stichting zal kunnen opwekken.

Besturen en Commissiën.

In het Hoofdbestuur werden de Heren SLICHTER en BOEREN in het Dagelijks Bestuur werd de Heer SCHUKKING als lid herkozen. De Heer J.A. MARIS Wzn. hield op, lid van het Hoofdbestuur te zijn voor de gemeente WILLEMSTAD en werd niet vervangen.

1) Dit overzicht is, als Bijlagen I en II, opgenomen in bijdrage van de Secretaris der Stichting, getiteld "Over oude vestingbouw in Nederland", in het Oudheidkundig jaarboek, Afl. Maart 1937. Overdrukken van deze bijdrage (me 37 afbeeldingen, waarvan 17 in de tekst) zijn - tot een beperkt aantal - tegen betaling van f 0.75 verkrijgbaar genoemd Secretaris (Mauritsstraat 90, Utrecht).

J. Sney

Als Correspondent voor ZEELAND werd benoemd Mr. J.J.VAN DOORNINCK te MIDDELBURG, terwijl de Heer MARIS, in verband met zijn aftreden als lid van het Hoofdbestuur, thans Correspondent is voor WILLEMSTAD.

Van de Studiecommissie valt in hoofdzaak te vermelden dat het lid L.J.SPANJAERDT SPECKMAN een volledige "Inventaris van historische vestingwerken in Nederland" in kaartvorm bewerkte, een zeer belangrijk hulpmiddel voor de verdere werkzaamheden der Commissie. Helaas heeft de samensteller - wegens verandering van werkring - gemeend voor het lidmaatschap der Commissie te moeten bedanken.

Leden, donateurs en begunstigers.

De Groep Nederland van het Algemeen Nederlands Verbond hield op, donateur te zijn en heeft mitsdien geen zitting meer in het Hoofdbestuur der Stichting.

14 Nieuwe begunstigers traden toe, terwijl 5 begunstigers bedankten.

De bij dit Jaarverslag gevoegde ledenlijst omvat 19 donateurs en 91 begunstigers, welke gemeentesgewijs zijn gerangschikt.

Finantiële toestand.

OVERZICHT BOEKJAAR 1936.

Onderwerp	Kosten	Baten
Batig saldo 1935	-	f 70,99
Contributies	-	" 628.--
Diversen	f 185.10	" 25.86
Willemstad	" 263,29	" 203.75
Secretariaat	" 118,73	" -
Contributies aan derden	" 5.--	-
Reis- en verblijfkosten	" 13,25	-
Fonds voor aankopen	" 200.--	-
Batig sald. 1936	" 138,23	-
	f 928.60	f 928.60

Toelichting.

Het "Fonds voor aankopen" zal in de eerste plaats kunnen voorzien in een bijdrage voor restauratiewerken aan de Vesting NAARDEN (gedenksteen 1676).

Vergaderingen, bezoeken, enz.

Het Hoofdbestuur vergaderde te AMSTERDAM op 27 Mei, het Dagelijks Bestuur of leden daarvan, hielden bijeenkomsten in Februari, April, Augustus en October en brachten bezoeken (waarbij deels besprekingen met autoriteiten werden gehouden) aan MIDDELBURG, VEERE, RETRANCHEMENT, TERNEUZEN en WILLEMSTAD, terwijl de Secretaris bovendien de oude vestingwerken van ELBURG en HOORN bezichtigde.

De Voorzitter woonde voorts op 24 Juni de Vergadering bij van de Contactcommissie inzake Natuurbescherming, in welke Commissie de Stichting vertegenwoordigd is, alsmede de Jaarvergadering van de Bond Heemschut.

Bemoeiingen der Stichting, tot het behoud en de verzorging van historische vestingwerken.

Kortheidshalve volgen hieronder beknopte mededelingen nopens de belangrijkste vestingen, e.d. waarover in het verslagjaar de Stichting haar zorgen of bemoeiingen uitstrekke.

Daarbij is - met enkele uitzonderingen slechts - medewerking van autoriteiten en openbare lichamen verkregen en bovenal verheugt het ons te kunnen gewag maken van de steeds vermeerderende belangstelling van de zijde van het Rijk (in het bijzonder het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) zodat wij durven hopen, dat ook de zo zeer nodige geldelijke steun op de duur niet zal blijven ontbreken.

WILLEMSTAD. Gebrek aan medewerking van de zijde van het Gemeentebestuur deed tenslotte voor "Menne van Coehoorn" de noodzaak naar voren komen om zelf een aanvraag tot Rijkswerkverschaffing aan de Minister van Sociale Zaken te doen. Deze is ingewilligd en omvat:

aanleggen wandelpad en enige bijbehorende werken;
schoonmaken der vestinggrachten;
rietsnijden langs de singels;
verplaatsen en opruimen van afheiningen;
snoeien van bomen en houtgewas;
maken van banken en trapjes van beschikbaarkomend houtmateriaal;
schoonmaken en afmaaien van de singelweg; en onder talud brengen van de wallen.

NAARDEN. Over het beruchte "doorbraakplan" werd het advies der Stichting gevraagd en verstrekt. Meer kunnen wij hierover thans nog niet zeggen. De gedenksteen van de herbouw der vesting in 1676 e.v. jaren zal, naar zich laat aanzien, weder op de oorspronkelijke plaats worden opgericht.

MAASTRICHT. Het fort St. Pieter uit ± 1700 werd in werkverschaffing beter toegankelijk en als bezienswaardigheid aantrekkelijker gemaakt. De z.g. hoge Bossche fronten, wachter echter nog steeds op een goedgunstige beslissing van "het Rijk", waarbij de gelegenheid zal worden geschonken, ze te restaureren. De stad zou dan tevens een prachtig volkspark rijker worden.

DOLSBURG. Na nieuwe besprekingen tussen "het Rijk" (Ministriëel bezpek op 27 Februari) en "de Gemeente" zijn de wallen van de hoge en de lage linie ter bewandeling voor het publiek opengesteld. Een betere stemming dan die welke de Secretarissen van de Bond Heemschut en van "Menno van Coehoorn" daar enige jaren geleden aangetroffen, schijnt aan het groeien te zijn.

SCHANSEN IN DRENTHE. De Schansen in DRENTHE (swartendijkster en Emmerschansen en werken bij de Katshaar) vinden uitstekende verzorgers in de Stichting "Oud-Drenthe", die ze - na overleg met "Menno van Coehoorn" - grotendeels aankocht.

SCHANSEN IN TWENTE. Voor de Schansen in TWENTE, voornamelijk de Herrevelderschans, moge worden verwezen

naar de artikelen van de Secretaris van "Menno van Coehoorn" in HEEMSCHUT (jaargang 1936)

VESTINGWERKEN IN ZEELAND.

1. HULST. De Rijkswaterstaat beloofde zijn medewerking, bij de aahleg van de Rijksweg Westelijk om Hulst heen, de grachten en wallen te sparen. Onlangs is bericht ontvangen dat de wegaanleg niet doorgaat.
2. TERNEUZEN. De voormalige Kustbatterij, een hoornwerk in Nieuw-Nederlandse stijl en het enigste overblijfsel der ruim 100 jaar geleden aangelegde vestingwerken, wordt bedreigd met slechting en vervorming tot woonwijk.
"Menno van Coehoorn" is echter - naast de Bond Heemschut en vele andere organisaties en particulieren, ook gemeentenaren - waakzaam en hoopt te kunnen beletten dat dit beheuvingsplan van "Domeinen" wordt doorgezet.
3. VEERE. De wallen (uit 17e eeuw en Franse tijd) zullen behouden blijven, doch een klein gedeelte is helaas door de Gemeente als eigenares prijsgegeven, hetgeen niet kon worden belet.
4. Fort FREDERIK HENDRIK bij Breskens. Dit is voor een groot gedeelte geëgaliseerd, maar toch nog merkwaardig.
5. RETRANCHMENT (het oude CASSANDRIA). Van deze vesting, in 1604 en latere jaren aangelegd, zijn kleine gedeelten geslecht, maar er bestaat hoop op partiële restauratie.
6. SAS VAN GENT. Het laatste overgebleven complex van wallen en kazematten uit 1696, is ondanks waarschuwing van Rijkswegen en "Menno van Coehoorn" door de Gemeente grotendeels en onherstelbaar gesloopt. Er bestaat nu nog alleen een deel van een bastion, waarop een molen en vermoedelijk met onderaardse vestinggangen.

Tenslotte zij nog vermeld dat wederom - thans van meer dan één zijde - onze aandacht werd gevestigd op de historische vestingwerken der GELDERSE VALLEI.

Aanwinsten.

Behalve met een aantal nieuwe luchtfoto's van historische vestingwerken werd het bezit der Stichting verrijkt met belangrijke gegevens betreffende het Fort Frederik Hendrik en omgeving, welke werden geschonken door de Heren Mr. J.J. VAN DOORNINCK en Mr. J.A. DUMON TAK te MIDDELBURG.

Besluit.

Everals in het vorige jaarverslag roepen wij de medewerking van leden, donateurs en begunstigers der Stichting in om - ieder in zijn woonplaats - haar deel en werk meer bekend te maken en haar, door het aanwerven van nieuwe leden, ook financieel te steunen.

U helpt hiermede een groot cultureel belang dienen!

UTRECHT, April/Mei 1936

De Secretaris,

W.H. Schukking.